

ጋላው ምን አጠፋ? በደብሩ ነጋሽ (ሃኪም) 20 April 2023

የኢትዮጵያ ህዝብ፣ የወራሪ ጋላን ማንነት፣ ቢዘገይም እየተረዳ ነው። በለስ ቀንቶት፣ ስልጣን ከያዘ ጀምሮ፣ ጋላ ያልተነከሰው፣ ያልገደለውና ያልዘረፈው፣ ያላሳደደው ነገድ የለም። የጋላው መንግስት በቆየ ቁጥር፣ እንደ ጠላት የሚመለከተውን ጥንታዊ ኢትዮጵያዊ፣ ለባሰ እልቂት እየዳረገ ነው። ለወረራት አገር ግድ ስለሌለው ነው፣ በሰውነትም ያስወረራት። ከውያኔ ጋር ሚሊዎች እማሮችን ፈጅቷል። 28 ነገድ ያጠፋ፣ ቅርስ አልባ መጤ ጋላ፣ ያገር ቅርስ እያወደመ ነው። በጣልያን ወረራ፣ ከ 100 ኢትዮጵያ አርበኞች፣ 94 ቱ እማራ ሲሆን፣ ጋላው 2 ብቻ (ያውም የሸዋ) መሆኑ እንደ ማስረጃ ነው። በሃረር፣ አሩሲ፣ ባሌ፣ ጁማ፣ ኢሉባር አንድ እንኳን የጋላ አርበኛ አለመኖሩ፣ ጣልያኖችን ሳይቀር አስደምሟል። የጁማው አባ ጆቢር አባ ጅፋር፣ እማራን ያሳርድ ነበር። የሲዳማ አርበኞች ፣ ከጋላው እጥፍ ነበሩ። ባህል አልባ ጋላ፣ “ገዳ” እና “ኢሬቻ”ን ሳቀር፣ ከሌሎች ተውሶ ነው። ጋላ ኢትዮጵያን ከደፈረ 450 ዘመን ቢሞላውም፣ ሸዋን እስከ ቅርብ ግዜ አልረገጠም ነበር። እማራ ባገሩ ከ 50 ሺ ዘመን በላይ ለመኖሩ በደሙ ጭምር ዋቢ ያለው ህዝብ ነው። የዛሬ 1500 አመት በቆርቆራት ከተማው፣ መጤው ጋላ፣ እማራን እንዳይገባ አርጓል። ዳሩ ግን ጋላ ምን አጠፋ? ወራሪ ጋላ፣ ለዘመናት የፈጸመውን ወድመት ባለመገንዘብ ቸል ያለ/ ‘ግዴለም ያለፈው አለፈ’/ ‘የቆየ ታሪክ ነው’ / ‘ይቅር ለእግዚአብሔር እንበላቸው’ / ‘ተዋልደናል ተጋምደናል’ ስላልን ነው ይህ ያገረሽ የጋላ ወረራ የገጠመን። ጋሎች፣ የሸጥና የለውጣቸውን የአረቡን ዲቃላ አባ ጅፋርን፣ የሚያወድሱ፣ ካባጅፋር ባርነት ያስጣለን ምንሊክን የሚያወግዝ ፍጡር ነው። ‘ጋላው እንደማንኛውም ዜጋ እየገበረ ይኑር’ ያለ፣ ያስተማረ፣ የሸዋ የሸልመ፣ ልጁን ለጋላው ጎበና የዳረ፣ ደጉን እምዬ ምንሊክን፣ ‘ጥሬ ስጋ ካልበላሁ የሚል ጋላ’ ፣ የሰው አቻ አለመሆኑ ግልጽ ነው። ይህን መረዳት አበይት ጉዳይ ነው።

ሌሎችን ደምስሶ የጋላ ብቻ መንግስት ለማቆም ፣ አለያም ጋላ ብቻ የሚፈነጭባት፣ ታሪክና ቅርስ አልባን ኢትዮጵያን ሊገዛ መቋመጥ፣ በየቀኑ ከምርኮኛው አስር አለቃ ጁላና የሰባተኛ ክፍሉ ሉብይ እንሰማ የለ? ጋሎች በገሃድ የሚያደርጉትን ባደባባይ የሚናገሩትን እያየ፣ እነርሱን እንደ ኢትዮጵያውያን ማየት ያልገደዳቸው፣ ግሉዛን እንጂ ሰዎች ናቸው ለማለት ያዳግታል። ህሊና እና አእምሮ ያለው ጋላ ሳይቀር፣ ጥንታዊውን ህዝብ ለማጥፋት የሚታትርን የነኡብይን የወረራ ጋላ መንግስት፣ ከልቡ በተዋጋው። እዎ ፣ ጋላ የገበረን እንኳ ያርዳል። ‘ሊሰልብ የመጣ ጋላ፣ አባባ ቢሉት አይምርም’። 52 ዘመዶቹ በግፍ እንደተፈጁበት፣ ጋሎችን እንደሚያቅ እማራ ይቺን ልበል። ትጥቅ ለማስፈታት የተሰማራን እና አዲስ አበባን ሊወር ያሰፈሰፈን አረመኔ ጋላ፣ እማራው፣ ሴት ወንድ፣ ልጅ አዋቂ ሳይል፣ ለወሬ ነጋሪ እንዳያስተርፈው አደራ እላለሁ።

ውለታቢሱ ጋላ፣ ያልተባረከ (ጥንብ) እና ቅማል ከሙብላት፣ ቁሞ ከመጸዳዳት፣ ሰዎችን ከመስለብ ያስጣለን እማራ፣ ፈረስና ደም መለቅለቅን ያስተወ ፣ እርሻን፣ አልባሳትን፣ ክርስትናና፣ እስልምናን፣ ባልትናን፣ማንበብና መጻፍን፣ ፈረስ ግልቢያን፣ ስብዕናን ያስተማረን እማራ ሊያጠፋ መነሳት ፣ 28 ነገድ ያወደመን ጋላ ፍጹም ኢሰባአዊነት ነው። 80 በላይ የኢትዮጵያን ልዩ ልዩ ቋንቋ ተናጋሪ ጥንታዊ ወገኖች ከጋላ ያተረፈ እማራ፣ ጋላን በግዜው አልቀጣውም። ባለመቀጣቱ፣ ዛሬ ስልጣን እንዳገኘ፣ እንደገና ኢትዮጵያን ላጥፋ ቢል፣ ተፈጥሮው ነው። ሰማሌና ባንቱ ያባረሩትን አረመኔ ጋላ፣ ኢትዮጵያን አውድሞ፣ ህዝቧን አገልጋይ ያረገ ነው። ሙሉ ዜጋ ያረገችውን አገር ላጥፋ ማለቱ፣ ጋላ ለውለታ እንግዳ ስለሆነ ነው። ይሉኝታን ፣ ቃልኪዳንን፣ ውለታን የማያቅን አረምኔ፣ የመሃሉ አገር እማራ፣ እንደራሱ መስሎታል።

አለዚህ፣ ጋላ የሚያዘው ሰራዊት ጠላት እንጂ ኢትዮጵያዊ አደለም ። እንኳን ጎጃም፣ ወሎና ጎንደር፣ ሸዋ የዘመተ የጋላ ጦር፣ የትም የተሰማራው ለወረራ ነው። የወራሪ ጋላን መንግስት አንኮታክቶ በኢትዮጵያውያን እጅ ለማስገባት፣ እማራ ብቻ ሳይሆን፣ ኢትዮጵያዊ ሁሉ፣ (ነፍስ ያላቸው ጋሎችም ጨምሮ) ሊሰለፉ ግድ ይላል። ‘በቅጡ ካልያዘከው፣ ያባትህን ጋሻ፣ ምን አንባሳ ብትሆን፣ ይነክስሃል ውሻ’። ዛሬ የሆነው ያ ነው። እያንዳንዱን ጋላ የወረራት ጋት መሬት ለማስመለስ፣ አገርን ካረመኔ ለመታደግ፣ የጋልን ወራሪ ሰራዊት በሞት በሽረት ፍልሚያ ሊረታ ግድ ይላል። እማራው ከሊቅ እስከ ደቂቅ፣ ያፈተተውን የካድያን፣ አረመኔ ወራሪ ጋላ ሰራዊት፣ ለዘለቄታ የመገላገል ትልም ሊኖረው ይገባል። እንደእማራ ለመጀገን ሲል፣ አራስና ነፍሰ-ጡር አርዶ ደም የሚጠጣ ጋላ፣ የእማራን ማንነት በቅጡ ሊያቅ የገባል ።

ድል ለአማራና ለደፍን ኢትዮጵያውያን ሁሉ እንደሚሆን አያጠራጥርም።